

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

H O T Ă R Î R E A nr. 50 din 29 iulie 2013

cu privire la aprobarea Codului etic al Curții de Conturi

În scopul promovării unei culturi înalte și asigurării unei performanțe în activitatea desfășurată de către Curtea de Conturi, prin stabilirea principiilor și normelor fundamentale de conduită profesională și a obligațiilor etice în exercitarea atribuțiilor de către membrii și de personalul Curții de Conturi, în conformitate cu prevederile art.7, art.15 și art.16 din Legea nr. 261-XVI din 05.12.2008¹, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Codul etic al Curții de Conturi (Anexa nr. 1).
2. Controlul asupra respectării prevederilor Codului etic se pune în sarcina conducătorilor subdiviziunilor Curții de Conturi și a Secției resurse umane.
3. Prezenta Hotărîre, precum și Codul etic se aduc la cunoștință personalului Curții de Conturi de către Secția resurse umane.
4. Se abrogă Hotărîrea Curții de Conturi nr. 46 din 15.07.2008 „Codul deontologic al angajatului cu atribuții de audit al Curții de Conturi”.
5. Prezenta Hotărîre, inclusiv Anexa nr.1, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Serafim URECHEAN
Președintele Curții de Conturi

¹ Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările ulterioare)

Aprobat
prin Hotărîrea Curții de Conturi
nr.50 din 29.07.2013

CODUL ETIC

Chișinău 2013

CUPRINS

Capitolul I. Dispoziții generale	3
Capitolul II. Membrii Curții de Conturi	4
Capitolul III. Personalul cu atribuții de audit public	6
<i>Secțiunea 1. Principiile și normele etice fundamentale</i>	<i>7</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Incompatibilități și restricții/interdicții</i>	<i>12</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Conduita auditorilor publici în entitățile supuse auditului și în cadrul relațiilor internaționale</i>	<i>15</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Drepturile și obligațiile auditorilor publici</i>	<i>16</i>
Capitolul IV. Personalul de specialitate și cu statut de funcționar public ..	17
<i>Secțiunea 1. Principii generale</i>	<i>17</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Incompatibilități și restricții/interdicții</i>	<i>19</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Conduita funcționarilor publici</i>	<i>20</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Drepturile și obligațiile funcționarilor public.....</i>	<i>21</i>
Capitolul V. Răspunderea disciplinară a auditorilor și funcționarilor publici	22
Capitolul VI. Responsabilitate și monitorizare	23
Capitolul VII. Dispoziții finale și tranzitorii	24
Anexa nr.1 Terminologie	25
Anexa nr.2 Lista actelor normative care au stat la baza elaborării prezentului Cod	26
Anexa nr.3 Declarația de independență	27

CODUL ETIC

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

1.1. Codul etic (în continuare – Codul) reprezintă un act normativ cu caracter intern și obligatoriu, stabilind normele de conduită etică și profesională, precum și principiile care trebuie respectate în vederea creșterii încrederii, autorității și prestigiului Curții de Conturi, ca instituție supremă de audit. Aceste norme și principii urmează a fi respectate de către membrii Curții de Conturi, personalul cu statut de funcționar public, inclusiv personalul cu atribuții de auditor public și cel de specialitate.

1.2. Prezentul Cod acționează în cadrul tuturor raporturilor de serviciu în care Curtea de Conturi evoluează ca angajator, precum și pe toată perioada desfășurării acestor rapoarturi, inclusiv în cadrul misiunilor de audit desfășurate la entitățile supuse auditului.

1.3. La baza elaborării Codului etic s-a ținut cont de recomandările Codului de etică al INTOSAI, dar și de prevederile Legii Curții de Conturi², ale altor acte legislativ-normative care prevăd obligații, răspunderi, incompatibilități și interdicții aplicabile membrilor Curții de Conturi, precum și angajaților instituției supreme de audit, lista integrală a acestora fiind cuprinsă în *Anexa nr.2* la prezentul Cod.

1.4. Respectarea prevederilor din prezentul Cod are ca scop realizarea următoarelor obiective:

- a) creșterea credibilității Curții de Conturi ca instituție supremă de audit;
- b) creșterea calității activităților specifice Curții de Conturi;
- c) atingerea unui nivel înalt de profesionalism al auditorilor publici;
- d) sporirea încrederii entităților verificate în acțiunile și actele întocmite de Curtea de Conturi;
- e) asigurarea unei conduite elegante în exercițiul funcției de serviciu, printr-un comportament corect și responsabil în relațiile instituționale și interpersonale;
- f) dezvoltarea abilităților profesionale în materie de audit aferente îmbunătățirii calității acțiunilor de audit, precum și a recomandărilor înaintate entităților.

1.5. Prevederile prezentului Cod sînt obligatorii pentru toți angajații Curții de Conturi.

1.6. Orice încălcare a normelor din prezentul Cod constituie abatere disciplinară, căreia i se aplică prevederile legislației privind funcția publică și statutul funcționarului public, precum și ale legislației muncii.

1.7. Abaterile disciplinare vor fi examinate de către Comisia de disciplină a Curții de Conturi, cu adoptarea deciziei respective, conform procedurilor stabilite de legislația în vigoare.

² Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea nr.261-XVI din 05.12.2008).

Capitolul II

MEMBRII CURȚII DE CONTURI

2.1. Membrii Curții de Conturi (în continuare – membrii Curții) sînt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe durata acestuia. Ei dețin funcții de demnitate publică prin numire.

2.2. Membrii Curții, odată numiți în funcție, obțin calitatea de auditori publici³, pe durata mandatului. Prin urmare, normele de conduită etică și profesională, principiile și valorile fundamentale necesare de a fi respectate de auditorii publici se atribuie și membrilor Curții de Conturi, în limita prevederilor legislației în vigoare.

2.3. Exercițarea de către membrii Curții a funcției de demnitate publică se bazează pe următoarele principii: legalității, liberului consimțămînt, transparenței, exemplului personal, responsabilității și loialității⁴.

2.3.1. Principiul legalității

Potrivit acestui principiu, în exercitarea atribuțiilor ce le revin, membrii Curții sînt obligați să respecte Constituția Republicii Moldova, Legea nr.261-XVI din 05.12.2008 și alte acte legislative, precum și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Astfel, aceștia trebuie să acționeze legal și potrivit normelor de conduită.

2.3.2. Principiul transparenței

Potrivit acestui principiu, activitățile desfășurate de membrii Curții în exercitarea funcției lor sînt publice și pot fi supuse monitorizării din partea cetățenilor, prin:

- participarea la ședințele publice ale Plenului Curții de Conturi;
- informarea referitor la deciziile adoptate cu publicarea acestora, conform legislației, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

2.3.3. Principiul exemplului personal

Potrivit acestui principiu, prin conduita personală atît în exercitarea atribuțiilor de serviciu, cît și în afara instituției, membrii Curții trebuie să fie un model pentru toți angajații Curții de Conturi în ceea ce privește comportamentul lor față de subalterni, față de public și față de activitatea pe care o desfășoară, bazat pe respect, bună-credință, corectitudine și amabilitate.

2.3.4. Principiul loialității

(1) Potrivit principiului loialității, membrii Curții sînt obligați să servească cu bună-credință autoritatea publică în care activează, precum și interesele legitime ale cetățenilor.

(2) De asemenea, membrii Curții au obligația să se abțină de la orice act, declarație sau faptă care poate prejudicia imaginea, prestigiul sau interesele legale ale Curții de Conturi.

2.3.5. Libertatea gîndirii și a exprimării

³ Art.20 alin.(2) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

⁴ Art.4 din Legea nr.199 din 16.07.2010 „Cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică” (în continuare – Legea nr.199 din 16.07.2010).

Potrivit acestui principiu, membrii Curții pot să-și exprime și să-și fundamenteze opiniile, cu respectarea ordinii de drept și a bunelor maniere.

2.4. Membrii Curții, pe durata mandatului, își sistează orice activitate politică, inclusiv în cadrul partidelor politice sau al altor organizații social-politice, precum și să desfășoare activități publice cu caracter politic.

2.5. Funcția de membru al Curții de Conturi este incompatibilă cu orice altă activitate remunerată, cu excepția activității didactice, științifice și de creație.

2.6. Pe lângă drepturile și obligațiile stipulate expres în Legea Curții de Conturi:

2.6.1. Membrul Curții are **dreptul**:

a) pe perioada mandatului, să beneficieze de reprezentativitate proporțională și cuprinzătoare în exercitarea prin delegare a competențelor funcționale;

b) să obțină, în limitele competenței stabilite, informația și materialele necesare pentru exercitarea funcției și, după caz, să aibă acces la documentele și informațiile ce conțin secret de stat;

c) să se abțină de la deliberări sau de la vot, în cazurile apariției unui conflict de interese, acesta fiind declarat și argumentat în scris;

d) să beneficieze de dreptul la integritate personală, la atitudine adecvată și respectuoasă din partea subordonaților, a altor factori de decizie și a cetățenilor;

e) să beneficieze de dreptul la remunerarea și stimularea muncii în condițiile legii;

f) să beneficieze de dreptul la dezvoltarea profesională continuă din contul mijloacelor alocate în acest scop.

2.6.2. Membrul Curții este **obligat**:

a) să coordoneze într-o manieră eficientă, corectă și imparțială sectorul de activitate încredințat în cadrul Curții;

b) să asigure utilizarea efectivă, utilă, economicoasă și responsabilă a proprietății Curții de Conturi;

c) să nu utilizeze imaginea instituției în scopuri personale, altele decât cele general acceptate;

d) să participe la ședințele Plenului Curții de Conturi și să voteze „pentru” sau „contra” adoptării actelor Curții de Conturi. În caz de vot „contra”, acesta se va motiva în scris;

e) să examineze și să aplice cu obiectivitate criteriile de evaluare a competențelor profesionale pentru subordonați, iar în cazurile în care există transferuri, demiteri, oportunități de formare sau alte stimulente, să evite orice formă de favoritism, conflict de interese sau discriminare;

f) să întreprindă acțiunile necesare pentru a preveni conflictul de interese, corupția sau fraudă în rândul subordonaților și să fie responsabili pentru oricare eșec care apare ca rezultat al executării necorespunzătoare a atribuțiilor în acest sens;

g) să gestioneze situațiile de conflict într-o manieră imparțială, calmă și obiectivă;

h) să asigure egalitatea de șanse și tratament în ceea ce privește cariera subordonaților;

i) să nu admită lezarea demnității angajaților din cadrul Curții de Conturi, precum și persoanelor din cadrul entităților auditate, prin utilizarea unor expresii jignitoare, a diferitor metode de etichetare sau tratament inadecvat;

j) să susțină abordări și polemici inteligente în spiritul pluralismului de opinii;

k) să nu promoveze protecționismul (favoritismul) în interesul sau în detrimentul persoanelor vizate și/sau al altor părți interesate;

l) să nu facă aprecieri și /sau să comenteze/califice opiniile exprimate de alte persoane, inclusiv de demnitate publică;

m) să nu admită imixtiune (ingerință) în cadrul misiunilor de audit, să nu substituie competențele personalului cu atribuții de audit public extern;

n) să asigure raporturi de muncă armonioase, să stimuleze spiritul de echipă, să motiveze angajații din subordine, propunând și încurajând perfecționarea profesională continuă;

o) să stimuleze lucrul în echipă în așa fel încât fiecare angajat al echipei să aducă contribuții, oferindu-i posibilitatea de a utiliza cunoștințele și abilitățile sale;

p) să promoveze și să asigure respectarea normelor de conduită de către subalterni.

2.7. Despre abaterile comise de către membrii Curții referitor la nerespectarea normelor de conduită etică și profesională, reglementate atât de prezentul Cod, cât și de legislația în vigoare, va fi informat Președintele Parlamentului Republicii Moldova.

2.8. Membrii Curții le este interzis să ceară sau să accepte cadouri, servicii, avantaje sau orice alte beneficii adresate lor sau familiei lor, rudelor sau altor persoane apropiate și care pot influența imparțialitatea statutului de membru al Curții și independența în îndeplinirea mandatului. Aceștia pot accepta doar semne de atenție simbolice, protocolare și unanim recunoscute, în conformitate cu legislația în vigoare.

2.9 Prevederile prezentului Cod referitoare la membrii Curții se completează cu prevederile Legii nr.261-XVI din 05.12.2008, Legii nr.199 din 16.07.2010⁵, precum și cu alte reglementări legale în vigoare, care stabilesc încetarea, revocarea și suspendarea mandatului de membru al Curții de Conturi; regimul incompatibilităților, conflictului de interese, alte interdicții și obligații care pot fi aplicate membrilor Curții de Conturi.

Capitolul III

PERSONALUL CU ATRIBUȚII DE AUDIT PUBLIC

3.1. Prezentul capitol stabilește normele de conduită etică și profesională, principiile și valorile fundamentale care trebuie respectate de personalul cu atribuții de audit public (în continuare – auditori publici) în activitatea profesională pe care o desfășoară. Dat fiind că personalul cu atribuții de audit public au și statut de funcționari publici, acesta este obligat să respecte legislația și actele normative care se referă la funcția publică și statutul funcționarului public.

⁵ Legea nr.199 din 16.07.2010.

3.2. În sensul prezentului Cod, prin noțiunea „auditor public” se înțelege atât persoana care efectuează activități specifice de audit extern în sectorul public sau care îndeplinește și alte atribuții legate strict de funcția de audit public, cât și persoanele care dețin funcții de conducere, inclusiv șefii de direcții generale, adjuncții acestora și șefii de direcții.

Secțiunea 1 ***Principiile și normele etice fundamentale***

3.3. Auditorii publici trebuie să cunoască și să respecte principiile și normele etice fundamentale care se regăsesc în Standardele generale de audit ale Curții de Conturi, cum sînt: integritatea, obiectivitatea, independența și imparțialitatea, competența profesională, confidențialitatea și responsabilitatea.

3.4. Integritatea

3.4.1 Auditorul public este obligat să fie corect, onest și incoruptibil, integritatea fiind suportul încrederii și credibilității acordate raționamentului său.

3.4.2. Principiul integrității impune auditorul public să respecte următoarele reguli de conduită:

a) să aplice și să respecte legislația în vigoare, standardele, normele și procedurile de desfășurare a activității de audit, luînd decizii în concordanță cu interesul public;

b) să îndeplinească munca cu sîrguință, imparțialitate, rigurozitate și conform standardelor profesionale;

c) să protejeze interesele publice și ale societății civile;

d) să nu ia parte în activități ilegale sau fapte ce compromit activitatea desfășurată ori se răsfrîng negativ asupra entității auditate;

e) să fie cinstit, onest, punctual și corect pentru a fi respectat și a nu-și compromite profesionalismul în misiunea pe care o îndeplinește;

f) să dea dovadă de sinceritate în dialogurile purtate cu angajații entității supuse auditului și să adopte o ținută decentă și un comportament respectuos față de aceștia;

g) să nu folosească funcția deținută pentru a-și promova interesele personale;

h) să fie incoruptibil, respectiv, să nu primească avantaje materiale sau de altă natură de la grupuri de interese din interiorul și/sau exteriorul entității auditate;

i) să nu ia parte cu bună știință la activități și acte prin care să-i fie discreditată funcția.

3.5. Obiectivitatea, independența și imparțialitatea

3.5.1. Potrivit *principiului obiectivității și imparțialității*, auditorul public trebuie să demonstreze obiectivitate și imparțialitate în activitatea desfășurată, în special la entitatea auditată și întocmirea raportului care trebuie să fie expus corect, clar și obiectiv. Prin urmare, auditorul asigură cel mai înalt nivel al obiectivității profesionale la exercitarea atribuțiilor de serviciu în cadrul efectuării auditelor.

3.5.2. Principiul obiectivității și imparțialității impune auditorul public să respecte următoarele reguli de conduită:

a) să fie obiectiv și să dovedească prin probe, calcule și raționamente că constatările, concluziile și recomandările formulate sînt justificate și se referă la auditul efectuat;

b) să utilizeze într-un mod imparțial și corect datele și informațiile care îi sînt prezentate de către entitatea auditată și de alte instituții atunci cînd formulează constatările, concluziile și recomandările, folosindu-se de raționamentul profesional, de consultările cu colegii de echipă și șefii ierarhici implicați în supervizarea și coordonarea misiunii de audit, fără a se lăsa influențați de opiniile altor persoane și care sînt contrare interesului public;

c) să ia decizii și să întreprindă acțiuni în mod imparțial, nediscriminatoriu și egal, fără a acorda prioritate unor persoane sau grupuri în funcție de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială;

d) să fie liber de orice interes care ar putea fi considerat incompatibil cu onestitatea, obiectivitatea și independența și să nu permită prevalarea unor prejudecăți asupra obiectivității, conflictelor de interes sau influențelor externe.

3.5.3. Potrivit principiului independenței, activitatea auditorului public trebuie realizată în condiții de independență deplină, aceasta presupunînd independența funcțională, operațională și financiară față de entitate.

(1) Auditorul public trebuie să fie independent atît față de entitățile supuse auditului, cît și față de orice fel de influențe și grupuri de interese sau entități externe interesate.

(2) Independența auditorilor publici este afectată:

a) dacă aceștia au legături personale, financiare, de rudenie sau de altă natură cu persoane din interiorul și exteriorul entității auditate;

b) în situația în care există suspiciuni că auditorii nu au putut să-și exercite cu obiectivitate raționamentul profesional pentru efectuarea auditului;

c) prin acțiuni de intimidare, exercitate sub diverse forme de către personalul entității auditate și de persoane din afara acesteia;

d) dacă în ultimele 24 de luni aceștia s-au aflat în raporturi de muncă/serviciu sau în orice alt tip de relație contractuală cu entitatea.

(3) Independența și imparțialitatea auditorilor publici în luarea deciziilor ori în îndeplinirea la timp și cu obiectivitate a îndatoririlor care le revin în exercitarea funcției poate fi afectată și de conflictul de interese. Prin urmare, acesta trebuie să evite orice conflict de interese care poate apărea între el și entitatea supusă auditului, iar în cazul apariției – să-l comunice în scris conducătorului instituției.

3.5.4. Independența și obiectivitatea auditorilor publici trebuie evaluată periodic de către conducătorii subdiviziunilor (de regulă, la evaluarea performanțelor angajatului), iar, după caz, de către membrii și conducerea Curții de Conturi. Aceste evaluări vor confirma dacă:

a) auditorul deține competența necesară și corespunzătoare, solicitată la realizarea auditului;

b) auditorul este familiarizat cu politicile și procedurile de audit ale Curții de Conturi;

- c) există sau nu derogări, relații neconforme prevederilor legii;
- d) există sau nu amenințări la adresa independenței auditorului și dacă acestea sînt semnificative ori nu.

3.6. Competența și dezvoltarea profesională

3.6.1. Potrivit acestui principiu, auditorul public trebuie să dețină capacitatea de a se pronunța, pe baza raționamentului profesional, asupra unei probleme sau situații întîlnite în activitatea pe care o desfășoară.

3.6.2. Principiul competenței profesionale obligă auditorul public să respecte următoarele reguli de conduită:

- a) să participe la activitățile de audit în domeniul cărora deține cunoștințele, abilitățile și experiența necesară;
- b) să însușească bine legislația care reglementează modul de organizare și funcționare a entității auditate;
- c) să efectueze auditul în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi, Standardele naționale și internaționale, cadrul normativ și metodologic în vigoare din domeniu;
- d) să dețină o bună pregătire teoretică și practică pentru desfășurarea activităților de audit;
- e) să obțină consultații din partea specialiștilor în domeniu, în cazul în care nu dispune de aptitudinile profesionale necesare în realizarea diferitor etape ale auditului. Obținerea consultanței din partea unui expert extern nu eliberează auditorul de responsabilitatea pentru opiniile și concluziile formulate în cadrul auditului;
- f) să susțină pe bază de probe credibile constatările, concluziile și recomandările formulate/propuse în rapoartele întocmite, ca urmare a misiunilor desfășurate la entitățile auditate.

3.6.3. Auditorii publici trebuie să-și mențină pe toată durata misiunilor de audit atît scepticismul profesional, cît și atenția cuvenită.

3.6.4. Auditorii publici sînt obligați să-și îmbunătățească permanent/continuu pregătirea profesională pentru a-și îndeplini/exercita eficient și calitativ responsabilitățile și atribuțiile sale profesionale.

3.7. Confidențialitatea

3.7.1. Potrivit acestui principiu, auditorul public nu poate dezvălui decît în situațiile prevăzute de lege datele și informațiile puse la dispoziția sa de către entitatea auditată, precum și cele obținute din alte surse pe parcursul desfășurării misiunilor de audit. Această interdicție se extinde și asupra materialului inclus într-o prezentare, lecție, în mijloacele de informare în masă sau într-o publicație.

Caracterul confidențial al datelor și informațiilor care i-au devenit cunoscute în cadrul activității desfășurate este obligatoriu și după încetarea raportului de muncă dintre auditorul public și Curtea de Conturi.

3.7.2. În contextul acestui principiu, pentru păstrarea confidențialității datelor și informațiilor dobîndite în misiunile de audit, auditorul public este obligat să respecte următoarele reguli de conduită:

a) să protejeze informațiile acumulate în cadrul îndeplinirii obligațiilor de serviciu, ce sînt reflectate în corespondență, documente, dosare și datele păstrate în computer privind entitatea auditată;

b) să nu utilizeze în interes personal datele și informațiile dobîndite pe parcursul desfășurării acțiunilor de audit;

c) să nu dezvăluie datele și informațiile acumulate, cu excepția cazului în care există o autorizare în ceea ce privește prezentarea acestora sau există o obligație legală sau profesională de a fi prezentate, cum ar fi:

- oferirea probelor în cazul unor proceduri legale;
- prezentarea, la solicitarea autorităților competente abilitate, a aspectelor cu privire la nerespectarea prevederilor legale;
- protejarea intereselor auditorului;
- executarea unei cereri sau în legătură cu investigațiile efectuate de organele competente;

d) să se abțină de la comentarii publice asupra rezultatelor auditului, asupra Hotărîrilor Curții de Conturi, comunicarea cu mijloacele de informare în masă în numele Curții de Conturi fiind realizată numai de persoanele abilitate cu acest drept;

e) să respecte limitarea accesului la informație, în condițiile legii, în scopul protejării informației confidentiale, a vieții private a persoanelor și a securității naționale, precum și să asigure protecția informațiilor deținute de accesul, modificarea sau distrugerea lor nesancționată;

f) să exprime public comentarii cu privire la acțiunile de audit, doar în cazurile în care a fost împuternicit de către președintele Curții de Conturi.

3.8. Conduita profesională

3.8.1. Potrivit acestui principiu, auditorul public trebuie să se comporte și să acționeze astfel încît să evite orice situație care ar putea să-i discrediteze funcția și activitatea desfășurată, cît și imaginea Curții de Conturi.

3.8.2. Principiul conduitei profesionale obligă auditorul public să respecte următoarele reguli de conduită:

a) să fie stăruitor, principial și ferm în solicitarea și obținerea datelor, informațiilor și documentelor necesare stabilirii concluziilor, iar în cazul în care acestea nu sînt puse la dispoziția auditorului de către entitatea auditată, să aplice procedurile prevăzute de lege și de actele normative interne;

b) să dea dovadă de promptitudine, operativitate și eficacitate în exercitarea atribuțiilor de serviciu;

c) să fie atent, riguros și conștiincios în examinarea domeniilor supuse auditului și în obținerea datelor și informațiilor, astfel ca constatările, concluziile și recomandările să fie clare, complete și realizabile;

d) să prezinte un comportament decent și respectuos atît în relațiile cu colegii și șefii ierarhici din cadrul Curții de Conturi, cît și în cele cu angajații din entitățile supuse auditului;

e) să nu utilizeze/admită presiuni și amenințări, indiferent de funcția deținută, asupra colegilor și/sau personalului din Curtea de Conturi ori asupra angajaților entităților auditate.

3.9. Declarația de independență

3.9.1. Auditorii publici sînt obligați ca, la inițierea fiecărei acțiuni de audit, să întocmească o **Declarație de independență**, conform modelului din *Anexa nr.3* la prezentul Cod.

3.9.2. După întocmirea și semnarea Declarației de independență de către auditorul public, aceasta este transmisă în Secția resurse umane pentru înregistrare în Registrul privind declarațiile de independență ale auditorilor publici (în continuare – Registrul). Responsabil de ținerea electronică a Registrului este specialistul principal din cadrul Secției. Declarația de independență se anexează în mod obligatoriu la dosarul misiunii de audit.

3.9.3. În cazurile în care auditorii publici se află sub incidența unui aspect etic, prevăzut de prezentul Cod, în legătură cu entitatea supusă verificării, aceștia sînt obligați să depună Declarații de independență, cu menționarea acestor situații. Declarațiile sînt întocmite, de regulă, în termen de 3 zile lucrătoare de la inițierea misiunii de audit. În asemenea cazuri, Declarația de independență se transmite, pentru examinare și dispunere a măsurilor care se impun, membrului Curții de Conturi care patronează activitatea subdiviziunii.

3.9.4. După soluționarea cazului indicat în Declarația de independență, cu rezoluția membrului Curții, aceasta se transmite pentru înregistrare în Registrul, cu anexarea documentelor originale la dosarul de audit, iar în copie – pentru evidență în Secția resurse umane. În funcție de situația constatată, membrul Curții poate dispune înlocuirea auditorului public cu un alt auditor public sau luarea altor măsuri eficiente pentru diminuarea ori eliminarea situațiilor care pot afecta independența și obiectivitatea auditorului public în exercitarea obligațiilor de serviciu.

3.9.5. Auditorii publici au obligația să depună Declarații de independență, în completarea celor depuse anterior la declanșarea misiunii de audit, ori de cîte ori apar situații noi pe parcursul derulării auditului și care pot influența sau afecta, în principal, independența și obiectivitatea în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Aceste Declarații de independență vor conține în titlu mențiunea „de completare a Declarației de independență nr. __ din data de __”, care vor fi examinate, soluționate și înregistrate în conformitate cu prevederile pct. **3.9.3 - 3.9.4** din prezentul Cod.

3.10. Slujirea interesului public și protejarea resurselor publice

3.10.1. Potrivit acestei norme etice, la îndeplinirea atribuțiilor de serviciu auditorul public trebuie să ia decizii și să facă recomandări conducîndu-se de legislația corespunzătoare și de politica statului în domeniul respectiv, ținînd cont de interesul public și renunțînd la interesele personale.

Auditorul public va renunța la interesele personale ce pot compromite deciziile oficiale, luate cu participarea sa, sau se va abține de la participarea la adoptarea sau executarea unor astfel de decizii, dacă acestea pot fi compromise de interesele personale sau de apartenența la anumite organizații.

3.10.2. Auditorul public nu are dreptul:

a) să utilizeze sau să admită utilizarea în interese personale a informației de serviciu sau a oricărei alte informații legate de activitatea de audit;

b) să facă uz de serviciu pentru obținerea unui beneficiu neprevăzut de lege sau de contractul individual de muncă;

c) să folosească, direct sau indirect, în interesele personale orice bun proprietate publică.

3.10.3. Auditorul public este obligat să asigure protejarea proprietății publice și să evite orice prejudiciere a acesteia, să folosească timpul de lucru, precum și bunurile ce aparțin Curții de Conturi numai în scopul desfășurării activităților aferente funcției publice deținute.

3.10.4. Auditorul public, la exercitarea funcției deținute, are îndatorirea de a considera interesul public mai presus de interesul personal.

3.10.5. Auditorul public este obligat să servească cu bună-credință autoritatea publică în care activează – Curtea de Conturi.

3.10.6. Auditorul public este obligat să se abțină de la orice act sau fapt care poate prejudicia prestigiul, imaginea sau interesele legale ale Curții de Conturi.

3.11. Încrederea, securitatea și credibilitatea

3.11.1. Toți utilizatorii materialelor de audit, parvenite de la auditorii publici, trebuie să dispună de garanții totale privind autenticitatea și imparțialitatea informației prezentate.

3.11.2. Auditorul public, la exercitarea atribuțiilor funcționale, poartă răspundere personală pentru corectitudinea și plenitudinea constatărilor, precum și pentru acțiunile întreprinse în procesul de audit.

Secțiunea a 2-a ***Incompatibilități și restricții/interdicții***

3.12. Auditorii publici se află în situații de ***incompatibilitate*** atunci când:

a) desfășoară activități publice cu caracter politic;

b) ocupă orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământ. Funcția de auditor public nu poate fi exercitată la entitatea în care își desfășoară activitatea didactică auditorul în cauză;

c) desfășoară, prin contract individual de muncă sau prin alt contract cu caracter civil, în cadrul societăților comerciale, cooperativelor, întreprinderilor de stat sau municipale, precum și al organizațiilor necomerciale, din sectorul public sau privat, a căror activitate este controlată de Curtea de Conturi, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație;

d) alte cazuri reglementate de cadrul legal sau de prevederile prezentului Cod.

3.13. Auditorului public i se aplică următoarele ***restricții*** și/sau ***interdicții***:

a) să facă parte din partide politice sau din organizații asimilate acestora;

b) să exercite funcția în subordinea nemijlocită a unei persoane apropiate (a unei rude directe sau a unei rude prin afinitate). Acesta urmează să înceteze raporturile ierarhice în termen de 2 luni, în caz contrar, se transferă într-o funcție care ar exclude o astfel de subordonare, iar dacă transferul nu este posibil – auditorul public este eliberat din funcția publică deținută;

c) să solicite ori să accepte, direct sau indirect, pentru el sau pentru alții, un avantaj material sau de orice altă natură din partea entităților auditate;

d) să reprezinte interesele persoanelor fizice și juridice la soluționarea litigiilor intentate împotriva Curții de Conturi;

e) după încetarea activității în cadrul Curții de Conturi, pe parcursul unui an din data finalizării misiunii, să se angajeze în entitățile la care a efectuat audite;

f) să dea consultații entităților supuse auditului în scopul contestării actelor Curții de Conturi sau să contribuie, alături de entitățile auditate, la elaborarea unor asemenea acte;

g) să-și exprime public opinia cu privire la acțiunile de auditare în curs de desfășurare;

h) să exercite direct sau prin persoane interpușe activități de comerț, să participe la administrarea și conducerea unor societăți comerciale sau civile;

i) să răspândească informații calomnioase și neîntemeiate în interiorul instituției sau în public, privind Curtea de Conturi și activitățile acesteia, ce ar prejudicia imaginea și prestigiul instituției;

j) să formuleze în mod public, fără temeii, acuze, reclamații, calomnii etc. la adresa șefilor, colegilor și colegilor subordonați ierarhic;

k) să permită utilizarea funcțiilor pe care le îndeplinesc în scop de reclamă comercială, publicitate sau propagandă de orice fel ori dobândirea de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite pentru ei ori pentru alte persoane.

3.14. *Neutralitatea politică* impune auditorul public ca, la îndeplinirea sarcinilor de audit, să-și mențină independența față de orice influență politică, care ar putea afecta capacitatea sa imparțială de îndeplinire a obligațiilor profesionale și perceperea acestei capacități de către public.

(1) Auditorul public nu trebuie să se pronunțe în mod public asupra problemelor curente de politică internă și nu trebuie să facă propagandă, abținându-se de la activitatea ce ar trezi suspiciuni că este influențat de o ideologie politică.

(2) Auditorului public îi este interzisă aderarea la vreun partid politic sau desfășurarea de activități publice cu caracter politic, aceste activități fiind incompatibile cu statutul de auditor public.

(3) Auditorul public este neutru din punct de vedere politic, în scopul realizării în mod imparțial a activităților sale, se abține de la exprimarea sau manifestarea convingerilor politice și nu este influențat politic la exercitarea atribuțiilor funcționale.

(4) În cazul în care auditorii publici sînt supuși unor presiuni de natură politică (în cadrul unor acțiuni de auditare la entități publice), aceștia sînt obligați să înștiințeze, de îndată, în scris, șefii ierarhici despre situația respectivă.

3.15. *Comportamentul corupțional*

(1) Auditorul public este obligat să se abțină de la comiterea faptelor de comportament corupțional, prevăzute de art. 15 din Legea nr. 90-XVI din 25.04.2008 „Cu privire la prevenirea și combaterea corupției”.

(2) Se deosebesc următoarele acte de corupție:

a) luarea și/sau darea de mită;

b) traficul de influență;

- c) abuzul de putere și/sau de serviciu;
- d) excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu;
- e) legalizarea veniturilor obținute din acte de corupție;
- f) însușirea de bunuri;
- g) cauzarea de daune materiale prin înșelăciune sau prin abuz de încredere;
- h) distrugerea sau deteriorarea de bunuri;
- i) falsul în acte publice și/sau în documente contabile.

(3) Auditorul public poate accepta, conform normelor de politețe și de ospitalitate unanim recunoscute, semne de atenție și suvenire simbolice a căror valoare nu depășește mărimea stabilită regulamentar.

(4) Cazurile de comitere a actelor de corupție vor fi examinate la ședința Comisiei de disciplină, conform prevederilor legii nominalizate, cu adoptarea deciziei corespunzătoare.

3.16. Conflictul de interes

(1) Auditorul public este obligat să evite orice conflict de interes în activitatea sa.

(2) Recomandările date de către auditorul public persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul entității supuse auditului nu trebuie să genereze conflicte de interes, să atragă responsabilități sau prerogative care trebuie să rămână exclusiv în competența entității auditate.

(3) Procedura privind declararea și soluționarea conflictelor de interes este reglementată de legislația cu privire la conflictul de interes⁶.

(4) Orice conflict potențial de interes este anunțat și discutat cu conducătorul nemijlocit și raportat conducerii Curții de Conturi, în scris, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării.

3.17. Auditorul public informează conducerea Curții de Conturi în cazul în care este implicat într-o acțiune civilă sau penală intentată împotriva lui, precum și în cazul apariției unor conflicte de interes sau a unor acte de corupție.

3.18. (1) Auditorii publici, care se află într-una dintre situațiile de incompatibilitate prevăzute în prezentul Cod, au obligația să informeze, în termen de 3 zile calendaristice de la apariția acesteia, șeful subdiviziunii din care fac parte.

(2) În termen de 10 zile de la expirarea termenului prevăzut la alin.(1), auditorii publici sînt obligați să opteze pentru una dintre funcții (transferarea într-o altă funcție), demisionînd, în condițiile legii, din funcția la care renunță.

(3) Nerespectarea obligațiilor prevăzute de alin.(1) și alin.(2) ale acestui punct constituie abatere disciplinară.

Secțiunea a 3-a ***Conduita auditorilor publici în entitățile supuse auditului și în cadrul relațiilor internaționale***

3.19. Conduita auditorilor publici în entitățile supuse auditului

⁶ Art.11, art.13-18 din Legea nr.16-XVI din 15.02.2008 „Cu privire la conflictul de interes”.

În entitățile supuse auditului, auditorii publici trebuie să adopte următoarea conduită:

a) să manifeste și să demonstreze seriozitate, profesionalism și respect față de persoanele cu care au raporturi de serviciu, precum și să respecte viața privată a acestora;

b) să-și folosească raționamentul profesional pentru a identifica persoanele cărora le vor fi comunicate problemele de audit de interes pentru guvernanta;

c) să manifeste semne de politețe, respect și înțelegere față de problemele cu care se confruntă entitatea și să o considere ca un partener egal;

d) să acorde o deosebită importanță și timpul necesar pentru comunicarea cu angajații entității auditate, în scopul fundamentării constatărilor pe baza tuturor argumentelor și dovezilor prezentate de aceștia;

e) să solicite din timp informațiile și documentele necesare pentru a fi pregătite de entitatea auditată;

f) să solicite entității supuse auditului informații suplimentare pentru clarificarea faptelor și subiectelor/aspectelor necomplete;

g) să se pronunțe exact, sincer, complet, obiectiv, convingător, cât mai clar și mai concis asupra domeniului analizat/auditat;

h) să-și elaboreze și să-și exprime independent opinia față de faptele constatate;

i) să ofere entității auditate și altor părți interesate informații accesibile, concise și actuale pentru a putea fi utilizate de aceasta în sporirea economicității, eficienței și eficacității;

j) să asigure egalitate de tratament în munca pe care o desfășoară la entitatea supusă auditului și să nu facă discriminare pe criterii de naționalitate, sex, origine, rasă, etnie, vîrstă, religie sau convingeri politice;

k) să asigure operativitate în exercitarea atribuțiilor de serviciu, respectînd termenele stabilite și evitînd astfel prelungirea perioadei de desfășurare a acțiunii de auditare.

3.20. Conduita auditorilor publici în cadrul relațiilor internaționale

(1) Auditorii publici care reprezintă Curtea de Conturi în cadrul unor organizații internaționale, la conferințe, seminare și alte activități cu caracter internațional au obligația să promoveze o imagine favorabilă țării și Curții de Conturi.

(2) Auditorului public, în relațiile cu reprezentanții altor state, îi este interzis să exprime opinii personale privind aspectele naționale sau disputele internaționale.

(3) În deplasările externe, auditorii publici sînt obligați să aibă o conduită corespunzătoare regulilor de protocol și să respecte legile țării gazdă.

3.21. Activitatea publică

(1) Comunicarea cu mijloacele de informare în masă, în numele instituției, se asigură doar prin desemnarea auditorului public de către conducătorul instituției – președintele Curții de Conturi.

(2) Auditorul care participă la activități sau dezbateri publice (interviuri), în calitate sa oficială, trebuie să respecte limitele împuternicirilor oferite de funcția deținută și de către conducătorul instituției.

(3) Dacă nu este desemnat, auditorul poate participa la activități sau dezbateri publice, fiind obligat să aducă la cunoștința publicului că nu exprimă opinia oficială a instituției în cadrul căreia își desfășoară activitatea.

Secțiunea a 4-a ***Drepturile și obligațiile auditorilor publici***

3.22. Personalul cu atribuții de audit public este în **drept**:

a) să solicite și să primească orice acte, documente, informații sau alte materiale ce reflectă activitatea economică și financiară a entității auditate, oricare ar fi persoanele fizice sau juridice care le dețin;

b) să intre liber, în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, pe teritoriul, în sediile sau în alte localuri ale entităților pentru a verifica existența și utilizarea resurselor financiare publice sau a patrimoniului public;

c) să solicite și să primească, în cel mult 10 zile de la data solicitării, de la conducători, de la alte persoane cu funcție de răspundere explicații verbale și scrise, copii de pe documente;

d) să solicite și să primească de la Banca Națională și băncile comerciale, în al căror capital social cota statului este mai mare de 50%, copii de pe documentele privind operațiunile financiare efectuate;

e) să fie încadrat în funcția corespunzătoare experienței, aptitudinilor personale și competenței profesionale;

f) să beneficieze de respectarea *principiului egalității de șanse* în promovarea profesională;

g) să fie promovați în gradele și funcțiile stabilite prin lege, în condițiile legii;

h) să beneficieze de o atitudine/tratament adecvat la locul de muncă, cu respectarea demnității sale;

i) să i se asigure condiții de muncă corespunzătoare (spații de lucru, dotări și logistică aferente);

j) să i se respecte viața privată;

k) să beneficieze de un concediu anual de odihnă plătit și de alte concedii în condițiile legii;

l) să beneficieze de repararea prejudiciului material și moral cauzat în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de muncă, în condițiile legii;

m) la asociere în sindicate și la activitatea sindicală;

n) la asigurarea socială obligatorie;

o) la asigurarea medicală obligatorie;

p) să publice articole, studii de specialitate, lucrări literare și științifice în edițiile de specialitate;

q) să participe la cursuri de instruire profesională, perfecționare continuă a pregătirii profesionale.

3.23. Personalul cu atribuții de audit public este **obligat**:

- a) să efectueze acțiuni de audit cu profesionalism în conformitate cu legislația Republicii Moldova și cu standardele internaționale;
- b) să respecte prevederile prezentului Cod și ale Codului de conduită al funcționarului public;
- c) să-și perfecționeze cunoștințele profesionale;
- d) să promoveze relații bazate pe responsabilitate, loialitate, respect reciproc, colaborare și sprijin profesional în cadrul Curții de Conturi;
- e) să acționeze întotdeauna astfel încât să nu fie afectată imaginea și prestigiul Curții de Conturi;
- f) să respecte regulamentele/actele Curții de Conturi;
- g) să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu potrivit responsabilităților atribuite prin fișa postului;
- h) să se conformeze dispozițiilor primite de la șefii ierarhici și să le rezolve în termenul stabilit;
- i) să respecte caracterul confidențial al informațiilor obținute (secrete de stat, bancar, comercial etc.) și să le facă cunoscute numai autorităților competente, în cazurile prevăzute de legislație, chiar și după încetarea raporturilor de serviciu cu Curtea de Conturi;
- j) să depună Declarația cu privire la venituri și proprietate și Declarația de interese personale la numirea în funcție, actualizându-le permanent, potrivit legii;
- k) să îndeplinească alte obligații prevăzute de legislația cu privire la serviciul public.

Capitolul IV

PERSONALUL DE SPECIALITATE ȘI CU STATUT DE FUNȚIONAR PUBLIC

4.1. Prezentul capitol stabilește normele de conduită etică și profesională, principiile fundamentale care trebuie respectate de personalul de specialitate și cu statut de funcționar public (în continuare – funcționari publici), care presupun îndeplinirea următoarelor obiective:

- a) profesionalismul în activitatea desfășurată;
- b) calitatea muncii depuse.

Secțiunea 1

Principii generale

4.2. Funcționarii publici trebuie să cunoască și să respecte principiile generale care guvernează conduita profesională a acestora, și anume:

- a) respectarea supremației Constituției, **legislației în vigoare**;
- b) nediscriminarea sau principiul egalității;
- c) libertatea gândirii și a exprimării;
- d) profesionalismul;
- e) integritatea;
- f) confidențialitatea.

4.2.1. Potrivit *principiului respectarea supremației Constituției, legislației în vigoare*, funcționarul public are obligația:

- să respecte Constituția și legile țării;
- să acționeze, cu respectarea eticii profesionale, pentru punerea în aplicare a dispozițiilor legale, în conformitate cu atribuțiile care îi revin potrivit fișei postului.

4.2.2. Principiul nediscriminatoriu sau egalității

(1) În cadrul raporturilor de serviciu, în Curtea de Conturi funcționează principiul egalității de tratament față de toți angajații. Orice discriminare, directă sau indirectă, față de un angajat, bazată pe criterii de sex, caracteristici genetice, vîrstă, apartenență națională, rasă, culoare, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, handicap, situație sau responsabilitate familială, apartenența ori activitatea sindicală este interzisă.

(2) Funcționarul public trebuie să aibă un comportament bazat pe respect, exigență, corectitudine și amabilitate în relațiile sale cu publicul, precum și în relațiile cu conducătorii, colegii și subordonații.

(3) Tuturor angajaților le este recunoscut:

- dreptul la negocieri colective;
- dreptul la protecția datelor cu caracter personal;
- dreptul la protecție împotriva concedierilor ilegale, precum și
- dreptul la condiții de remunerare echitabilă a muncii prestate.

4.2.3. Libertatea gândirii și a exprimării

(1) Potrivit acestui principiu, fundamentarea și exprimarea opiniilor se efectuează cu respectarea ordinii de drept și a bunelor obiceiuri și deprinderi, corelînd libertatea dialogului cu promovarea intereselor Curții de Conturi.

(2) Funcționarii publici trebuie să respecte libertatea opiniilor interlocutorilor și să nu se lase influențați de părerile (argumentele) personale sau **de popularitate**, folosind o atitudine elocventă și convingătoare pentru a evita generarea conflictelor datorate schimbului de păreri.

4.2.4. Profesionalismul

(1) Potrivit acestui principiu, funcționarul public are obligația să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, promptitudine și corectitudine.

(2) Funcționarul public este responsabil pentru îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu față de conducătorul său nemijlocit, față de conducătorul ierarhic superior și față de autoritatea publică – Curtea de Conturi.

4.2.5. Integritatea

(1) Potrivit acestui principiu, funcționarul public are obligația să-și exercite sarcinile de serviciu în mod cinstit, corect, onest și incoruptibil.

(2) Principiul integrității impune funcționarul public să respecte următoarele reguli de conduită:

- a) să nu ia parte cu bună-credință la activități și acte în afara activității profesionale, prin care să-i fie discreditată funcția;

b) să fie incoruptibil, respectiv, să nu primească avantaje materiale sau de altă natură și beneficii în considerarea funcției pe care o deține sau să abuzeze în vreun fel de aceasta;

c) să utilizeze timpul și proprietatea publică a Curții de Conturi cu bună-credință și responsabilitate;

d) să respecte regulile vestimentare, având o ținută decentă;

e) să dea dovadă de atitudine și purtare cuviincioasă și un comportament corect în relațiile cu colegii, șefii și, în general, cu toți angajații Curții de Conturi;

f) să nu acorde asistență și consultanță persoanelor din exteriorul Curții de Conturi (persoane fizice și juridice) în scopul promovării unor acțiuni juridice sau de altă natură împotriva Curții de Conturi și în legătură cu activitatea acestora.

4.2.6. Potrivit *principiului confidențialității*, funcționarul public trebuie să păstreze caracterul confidențial al informațiilor obținute ca urmare a exercitării atribuțiilor de serviciu.

Secțiunea a 2-a ***Incompatibilități și restricții/interdicții***

4.3. Incompatibilitatea

(1) Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu:

a) deținerea altor funcții și desfășurarea altor activități, remunerate sau neremunerate, cu excepția funcțiilor didactice din învățământ;

b) aflarea în subordinea nemijlocită a unei rude directe sau a unei rude prin afinitate.

(2) Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu orice altă funcție publică decât cea în care a fost numit, inclusiv cu funcții de demnitate publică.

4.4. Funcționarii publici au următoarele *restricții/interdicții*:

a) să întârzie nemotivat la serviciu;

b) să absenteze nemotivat de la serviciu mai mult de 4 ore pe parcursul unei zile lucrătoare;

c) să fumeze în sediul Curții de Conturi;

d) să organizeze serbări în birouri;

e) să se prezinte la serviciu în stare de ebrietate;

f) să consume alcool în timpul programului de muncă;

g) să neglijeze repetat sau să tergiverseze sistematic îndeplinirea sarcinilor;

h) să desfășoare în timpul programului de muncă unele activități cu caracter politic;

i) să comunice sau să divulge pe orice cale, informațiile care i-au devenit cunoscute în cadrul exercitării atribuțiilor de serviciu, precum și să facă în scop personal copii de pe acte, note și documente întocmite atât pe suport de hârtie, precum și electronic, cu referință la activitatea și fondul de date ale entităților auditate și ale Curții de Conturi;

4.5. Conflictul de interese

(1) Personalul de specialitate cu statut de funcționar public este obligat să evite conflictele de interese apărute.

(2) Funcționarul public este în conflict de interese dacă se află în una dintre următoarele situații:

a) rezolvă cereri, ia decizii sau participă la luarea deciziilor cu privire la persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial (personal);

b) participă în cadrul aceleiași comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici care au calitatea de persoane apropiate;

c) interesele sale patrimoniale/personale, ale persoanelor apropiate care pot influența deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea funcției publice.

(3) În cazul existenței unui conflict de interese, funcționarul public este obligat să se abțină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii și să informeze de îndată șeful nemijlocit sau căruia îi este subordonat ierarhic. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparțialitate a funcției publice, inclusiv substituirea funcționarului respectiv.

(4) Încălcarea dispozițiilor alin.(3) poate atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă ori penală, potrivit legii.

Secțiunea a 3-a ***Conduita funcționarilor publici***

4.6. Normele generale de conduită ale funcționarilor publici

Pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu, funcționarii publici trebuie să respecte cu strictețe următoarele norme generale de conduită:

a) să manifeste un comportament profesionist, precum și să asigure transparența, în condițiile legii, pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea Curții de Conturi;

b) să apere în mod loial prestigiul instituției, precum și să se abțină de la orice act ori faptă care ar putea prejudicia imaginea sau interesele materiale, financiare și legale ale acesteia;

c) să manifeste o atitudine bazată pe respect, bună-credință, corectitudine și amabilitate în raporturile cu conducerea, colegii și subalternii, excluzând presiunile sau constrângerile de orice natură;

d) să respecte libertatea la opinie și să limiteze influența și generarea conflictelor datorate schimbului de păreri;

e) să evite cu strictețe utilizarea în alte scopuri decât cele prevăzute de lege a prerogativelor funcției deținute;

f) să utilizeze timpul de lucru, precum și bunurile ce aparțin instituției doar pentru desfășurarea activităților aferente funcției deținute;

g) să nu accepte cadouri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj, care ar putea influența imparțialitatea în exercitarea funcției deținute;

h) să asigure confidențialitatea informațiilor la care au acces în exercitarea funcției, în cazul în care aceasta ar atrage avantaje necuvenite sau ar prejudicia imaginea sau drepturile instituției ori ale altor persoane;

i) să-și organizeze rațional programul de muncă și să-l utilizeze cu maximă productivitate.

4.7. Conduita funcționarilor publici în cadrul relațiilor internaționale

Prevederile punctului **3.20** din prezentul Cod se aplică și personalului de specialitate cu statut de funcționar public.

Secțiunea a 4-a ***Drepturile și obligațiile funcționarului public***

4.8. Personalul de specialitate cu statut de funcționar public are **dreptul**:

- a) să examineze probleme și să ia decizii în limitele competenței sale;
- b) să-și cunoască drepturile și atribuțiile stipulate în fișa postului;
- c) să beneficieze de condiții normale de muncă și igienă de natură să-i ocrotească sănătatea și integritatea fizică și psihică, precum și de un salariu corespunzător complexității atribuțiilor funcționale;
- d) să se adreseze președintelui Curții de Conturi asupra cazurilor de încălcare a legislației referitoare la funcția publică și la statutul funcționarului public;
- e) să beneficieze de stabilitate în funcția publică deținută, precum și de dreptul de a fi promovat într-o funcție publică superioară;
- f) să i se achite integral și la timp salariul, conform funcției deținute, pregătirii profesionale și experienței sale de muncă, precum și rezultatelor obținute la evaluarea performanțelor profesionale;
- g) la odihnă, asigurată prin stabilirea duratei normale a timpului de muncă, la acordarea zilelor de repaus, zilelor de sărbători nelucrătoare, precum și a concediilor anuale plătite;
- h) la formarea profesională, reciclare și perfecționare;
- i) la opinie personală, pe care o poate exprima liber în fundamentarea deciziilor sale ca angajat, respectând ordinea de drept și buna conduită;
- j) la apărare, prin metode neinterzise de lege, a drepturilor de muncă, a libertăților și intereselor sale legitime;
- l) la repararea prejudiciului material și moral cauzat în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de serviciu, în condițiile legii;
- m) la asociere în sindicate și la activitatea sindicală;
- n) la asigurarea socială obligatorie;
- o) la asigurarea medicală obligatorie.

4.9. Personalul de specialitate cu statut de funcționar public este **obligat**:

- a) să-și îndeplinească conștiincios obligațiunile funcționale prevăzute în fișa postului;
- b) să respecte legislația în vigoare și actele normative interne;
- c) să fie obiectiv și imparțial și să nu dea dovadă de tergiversări și birocratism în exercitarea atribuțiilor;
- d) să îndeplinească la timp și calitativ obligațiile de serviciu, ordinele și dispozițiile conducerii, utilizând în acest scop integral programul de lucru;
- e) să manifeste o atitudine responsabilă față de mijloacele de lucru necesare în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- f) să se perfecționeze în permanență pe plan profesional;
- g) să respecte regulile de disciplină a muncii;
- h) să respecte actele normative ale Curții de Conturi.

Capitolul V

RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ A AUDITORILOR ȘI FUNCȚIONARILOR PUBLICI

5.1. Pentru încălcarea obligațiilor de serviciu, a normelor de conduită, pentru pagubele materiale pricinuite, contravențiile sau infracțiunile săvârșite în timpul sau în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, auditorul public/ funcționarul public poartă răspundere disciplinară, civilă, administrativă, penală, după caz, ca urmare a:

- a) denaturării rezultatelor auditelor efectuate;
- b) prezentării de date eronate atât Curții de Conturi, cât și altor organe;
- c) indicării unor date eronate sau situații în Declarația de independență sau neîntocmirea și prezentarea acesteia;
- d) întârzierii sistematice și a absențelor nemotivate de la serviciu;
- e) nerespectării secretului de stat/profesional și al caracterului confidențial al datelor și informațiilor obținute în exercitarea funcției și divulgării acestora altor persoane decât celor autorizate prin lege ori utilizării acestora într-un mod contrar legii;
- f) exprimării publice a unor opinii sau convingeri politice, precum și participării la activități sau manifestații publice cu caracter politic;
- g) încălcării ordinii și disciplinei la locul de muncă (precum și la sediul entităților supuse auditului);
- h) participării și intervenției în soluționarea unor probleme de ordin personal sau /și în afara cadrului legal și a sarcinilor de serviciu;
- i) nerespectării și încălcării în mod repetat a programului de lucru și a obligațiilor de serviciu prin neglijență;
- j) refuzării nejustificate de a îndeplini atribuțiile de serviciu prevăzute în fișa postului;
- k) acțiunilor/manifestărilor care afectează imaginea și prestigiul Curții de Conturi;
- l) încălcării prevederilor referitoare la incompatibilitățile prevăzute de legislația cu privire la serviciul public, precum și a interdicțiilor stabilite de prezentul Cod;
- m) încălcării oricăror alte obligații prevăzute de prezentul Cod;
- n) altor abateri disciplinare prevăzute de legislația în vigoare.

5.2. Sancțiunile disciplinare

(1) Sancțiunile disciplinare aplicabile auditorilor publici/funcționarilor publici în cazul săvârșirii uneia dintre abaterile menționate mai sus, de către Comisia disciplinară⁷, sînt:

- a) avertismentul;

⁷ Hotărîrea Curții de Conturi nr.64 din 05.10.2010 „Cu privire la aprobarea Regulamentului Comisiei de disciplină a Curții de Conturi”.

- b) muștrarea;
- c) muștrarea aspră;
- d) suspendarea dreptului de a fi promovată în funcție în decursul unui an;
- e) suspendarea dreptului de a fi avansat în trepte de salarizare pe o perioadă de la 1 la 2 ani;
- f) destituirea din funcția publică.

(2) Sancțiunile disciplinare se aplică în termen de cel mult 6 luni de la data săvârșirii abaterii.

(3) Pentru aceeași abatere disciplinară se poate aplica numai o singură sancțiune disciplinară.

(4) La individualizarea sancțiunii disciplinare aplicabile funcționarului public, Comisia de disciplină va ține cont de:

- a) cauzele care au determinat săvârșirea abaterii disciplinare;
- b) împrejurările în care aceasta a fost săvârșită;
- c) gradul de vinovăție;
- d) gravitatea și consecințele abaterii disciplinare;
- e) conduita funcționarului public;
- f) existența unor antecedente disciplinare ale funcționarului public, care nu au fost stinse în condițiile legii.

Capitolul VI

RESPONSABILITATE ȘI MONITORIZARE

6.1. Conducătorii subdiviziunilor, de comun cu Secția resurse umane, coordonează și verifică respectarea normelor de conduită profesională a angajaților din subordine.

6.2. Încălcarea dispozițiilor prezentului Cod atrage răspunderea disciplinară a angajaților, în condițiile legii.

6.3. În cazurile în care faptele săvârșite întrunesc elementele constitutive ale unor infracțiuni, vor fi sesizate organele de urmărire penală competente, în condițiile legii.

6.4. Angajații răspund, potrivit legii, în cazurile în care, prin faptele săvârșite cu încălcarea normelor de conduită profesională, creează prejudicii persoanelor fizice sau juridice.

Capitolul VII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

7.1. Prezentul Cod intră în vigoare din data aprobării prin Hotărârea Curții de Conturi.

7.2. În termen de 10 zile din data aprobării, prezentul Cod va fi difuzat și adus la cunoștință, contrasemnătură, fiecărui funcționar public. Aceasta se va realiza de către Secția resurse umane, prin intermediul conducătorilor de subdiviziuni.

7.3. Refuzul persoanei de a semna pentru luare la cunoștință, în termenul stabilit, constituie abatere disciplinară, care va fi sancționată potrivit prevederilor prezentului Cod.

7.4. La angajarea noilor persoane (cu statut de funcționar public și auditor public), fiecare dintre acestea va lua cunoștință, contrasemnătură, de prevederile prezentului Cod. În aceste cazuri, familiarizarea cu prevederile Codului va fi asigurată de către Secția resurse umane, la angajarea persoanei.

TERMINOLOGIE

Abatere disciplinară – orice faptă săvârșită cu vinovăție de către auditorii/funcționarii publici, în legătură cu activitatea desfășurată, constând dintr-o acțiune sau inacțiune, prin care s-au încălcat prevederile legale, contractul individual de muncă, fișa postului, dispozițiile prezentului Cod, precum și orice alte regulamente sau dispoziții interne ale Curții de Conturi.

Atenție cuvenită – preocuparea permanentă pe care auditorii publici trebuie să o manifeste față de sarcinile de serviciu pe care le au de îndeplinit, potrivit standardelor de audit, regulamentelor și normelor interne ale Curții de Conturi, în activitatea desfășurată la entitățile supuse verificării/auditului.

Auditor public – angajat al Curții de Conturi, care desfășoară activități specifice de audit extern în sectorul public.

Conflict de interese – situația în care interesul personal, direct sau indirect, al auditorului /funcționarului public contravine interesului public, care ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obiectivă și imparțială a obligațiilor sau responsabilităților ce le revin potrivit legii.

Corupție – faptă ilegală care afectează exercitarea normală a funcției și care constă fie în folosirea de către subiectul actelor de corupție sau al faptelor de comportament corupțional a funcției sale pentru solicitarea, primirea sau acceptarea, directă sau indirectă, pentru sine sau pentru o altă persoană, a unor foloase materiale sau a unui avantaj necuvenit, fie în promisiunea, oferirea sau acordarea ilegală a unor asemenea foloase sau avantaje necuvenite subiecților actelor de corupție.

Demnitar – persoană care exercită funcții de demnitate publică, în temeiul Constituției, Legii nr.199 din 16.07.2010 și al altor acte legislative.

Etică profesională – totalitatea îndatoririlor strict legate de activitatea profesională desfășurată în societate.

Funcție de demnitate publică – funcție publică ce se ocupă prin mandat obținut de membrii Curții de Conturi prin numire, în condițiile legii.

Guvernanță – termen utilizat pentru a descrie rolul persoanelor abilitate cu supravegherea, controlul și conducerea unei entități. Cei însărcinați cu guvernarea sunt răspunzători, de obicei, de asigurarea că entitatea își atinge obiectivele de raportare financiară, precum și de raportare către părțile interesate.

Incompatibilitate – situația în care auditorul public nu poate exercita alte funcții sau activități în afara celei de auditor public.

Interdicție – prevederea legală prin care se interzice săvârșirea unor anumite fapte sau acte.

Interes personal – avantajul material sau de altă natură, urmărit sau obținut în mod direct sau indirect, pentru sine sau pentru alții, de către auditorul public prin folosirea reputației, influenței, facilităților, informațiilor la care are acces, ca urmare a exercitării atribuțiilor de funcții.

Interes public – îndeplinirea atribuțiilor de serviciu cu respectarea de către auditorul public a Constituției, Legii Curții de Conturi și altor acte legislative în

vigoare, a prezentului Cod, precum și a oricăror alte reglementări și norme interne specifice Curții de Conturi.

Persoană apropiată – soțul (soția), persoanele înrudite prin sânge sau adopție (părinți, copii, frați, surori, bunici, nepoți, unchi, mătuși) și persoanele înrudite prin afinitate (cumnați, cumnate, socri, soacre, gineri, nurori).

Scepticism profesional – atitudinea de neîncredere sau de îndoială cu privire la realitatea și corectitudinea datelor, informațiilor și documentelor prezentate de către entitatea auditată, determinându-i pe auditorii publici să evalueze critic și obiectiv valabilitatea informațiilor din probele de audit obținute.

Anexa nr.2

Lista actelor normative care au stat la baza elaborării prezentului Cod:

- a) Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008;
- b) Legea nr.25-XVI din 22.02.2008 „Privind Codul de conduită a funcționarului public”;
- c) Legea nr.158-XVI din 04.07.2008 „Cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public”;
- d) Legea nr.199 din 16.07.2010 „Cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică”;
- e) Codul muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28.03.2003;
- f) Ordinul Ministerului Finanțelor cu privire la aprobarea Codului etic al auditorului intern și Cartei de audit intern (Regulament-model de funcționare a unității de audit intern) nr.139 din 20.10.2010;
- g) Legea nr.16-XVI din 15.02.2008 „Cu privire la conflictul de interese”;
- h) Legea nr.90-XVI din 25.04.2008 „Cu privire la prevenirea și combaterea corupției”;
- i) Codul etic al auditorilor din sectorul public, aprobat la Congresul al XVI-lea INTOSAI din 1998 (ISSAI 30);
- j) alte acte legislativ-normative.

DECLARAȚIA DE INDEPENDENȚĂ

Entitatea	
Tipul auditului	
Perioada supusă auditului	

Incompatibilități în legătură cu entitatea/structura auditată		
	Da	Nu
Ați avut/aveți vreo relație oficială, financiară sau personală cu cineva care ar putea să vă limiteze măsura în care puteți să vă interesați, să descoperiți sau să constatați inaptitudine de audit în orice fel?		
Aveți idei preconcepute față de persoane, grupuri, organizații sau obiective care ar putea să vă influențeze în misiunea de audit?		
Ați avut/aveți funcții sau ați fost/sînteți implicat(ă) în ultimii 3 ani într-un alt mod în activitatea entității/structurii ce va fi auditată?		
Aveți responsabilități în derularea programelor și proiectelor finanțate integral sau parțial de Uniunea Europeană?		
Ați fost implicat în elaborarea și implementarea sistemelor de control ale entității/structurii ce urmează a fi auditată?		
Sunteți soț/soție, rudă sau afin pînă la gradul al patrulea, inclusiv cu conducătorul entității/structurii ce va fi auditată sau cu membrii organului de conducere colectivă?		
Aveți vreo legătură politică, socială care ar rezulta dintr-o fostă angajare sau primirea de redevențe de la vreun grup anume, sau organizație de nivel guvernamental?		
Ați aprobat înainte facturi, ordine de plată și alte instrumente de plată pentru entitatea/structura ce va fi auditată?		
Ați ținut anterior contabilitatea la entitatea/structura ce va fi auditată?		
Aveți vreun interes direct sau unul de fond financiar indirect la entitatea/structura ce va fi auditată?		
Dacă în timpul misiunii de audit apare orice incompatibilitate personală, externă sau organizațională, care ar putea să vă afecteze abilitatea dvs. de a lucra și a face rapoartele de audit imparțiale, notificați coordonatorul?		

Auditor _____

Șef al Direcției Generale _____

Data: _____